GEVEN A MOL IZ A SHTETL

Av Beyle Schaechter-Gottesman
Översättning: Paula Grossman

Det var en gång en shtetl,
vid Dniesterdalens flodbank,
vaggad av drömmar.
Det fanns en sådan stad en gång.

Judar hade levt där som judar,
med ändlösa bekymmer och glädje,
generationer av boende med djupa rötter.
Det fanns en sådan stad en gång.

Och kvinnor sjöng sånger där,
om älskande, med längtande ögon.
Och barn, spjuveraktiga busungar,
berättade spökhistorier för varandra.

Det är så shteteln Zvinetshke,
fast mindre och blekare med tiden,
spann den gyllene tråden
av tidigare generationer utan förändring.

Men plötsligt som ett åskdån kom det,
Året nitton fyrtioett.
Dniestern brusar hotfullt.
Himlen, dold - grå.

Soldater i grå uniformer
med gevär redo att skjuta.
på bron över Dniester.
De utplånade dem till den sista.

Slaktaren med sin fru och åtta barn,
invirade i hans tallis - Shema Yisrael!
Skriken svaldes av Dniestern.
Vågorna tystade deras röst.

Idag är fälten nu gröna igen,
och bonden betar sin ko.
Som om inga judar någonsin varit där.
Som om ingenting någonsin hänt.

Geven amol iz a shtetl,
Bajm breg funem Nester a tol,
Ajngevigt in chalojmes,
Geven aza shtetl a mol.

Gelebt zich dort jidn vi jidn,
In frejdn un dajges on tsol,
Fun dojres farvortslte tojshvim,
Geven aza shtetl a mol.

Un frojen gezungen dort lider
Fun libes, mit ojgn farbenkt,
Un kinder tsevojvete shtifers
Zich majses fun shejdim dertsejlt.

Azoj hot dos shtetl Zvinetshke,
Chotsh klener un blejcher mit der tsajt,
Geshpunen dem gildenem fodem
Fun zejdes un bobes on bajt.

Nor plutsem vi a duner gekumen,
Dos ejn-un-fertsikste jor.
Der Nester tut strashedik brumen,
Der himl fartsojgn zich gro.

Un zelner in grine mundirn
Mit biksn tsum shisn gevendt.
Af der brik vos ibern Nester
Zaj ale biz ejnem farlendt.

Dem shojchet mit vajb un acht kinder,
In tales gehilt zej – shma Jisrojl!
Di geshrejen farshlungen der Nester,
Di chvaljes farshtumt zejer kol.

Hajnt grinen dort vajter di lonkes
Un s'pashet der pojer zajn ki,
Vi kejn mol geven dort kejn jidn,
Vi gor nisht geshen dortn vi

געווען אַמאָל איז אַ שטעטל

פֿון ביילע שעכטער־גאָטעסמאַן

געווען אַמאָל איז אַ שטעטל
בײַם ברעג פֿונעם נעסטער אַ טאָל,
אײַנגעוויקט אין חלומות,
געווען אַזאַ שטעטל אַמאָל.

געלעבט זיך דאָרטן ייִדן ווי ייִדן,
אין פֿריידן און דאגות אָן צאָל,
פֿון דורות פֿאַרוואָרצלטע תּושבֿים,
געווען אַזאַ שטעטל אַמאָל.

און פֿרויען געזונגען דאָרט לידער,
פֿון ליבעס, מיט אויגן פֿאַרבענקט,
און קינדער צעוויעטע שטיפֿערס,
זיך מעשׂיות פֿון שדים דערציילט.

אַזוי האָט דאָס שטעטל זוויניעטשקע,
כּאָטש קלענער און בלייכער מיט דער צײַט,
געשפּונען דעם גילדענעם פֿאָדעם,
פֿון זיידעס און באָבעס אָן בײַט.

נאָר פּלוצעם ווי אַ דונער געקומען,
דאָס איין און פֿערציקסטע יאָר,
דער נעסטער טוט סטראַשעדיק ברומען,
דער הימל פֿאַרצויגן זיך גראָ.

און זעלנער אין גרינע מונדירן,
מיט ביקסן צום שיסן געווענדט,
אויף דער בריק וואָס איבערן נעסטער,
זיי אַלע ביז איינעם פֿאַרלענדט.

דעם שוחט מיט ווײַב און אַכט קינדער,
אין טלית געהילט זיי – שמע ישׂראל!
די געשרלען פֿאַרשלונגען דער נעסטער,
די כוואַליעס פֿאַרשטומט זייער קול.

הײַנט גרינען דאָרט ווײַטער די לאָנקעס,
און ס'פּאַשעט דער פּויער זײַן קי,
ווי קיין מאָל געווען דאָרט קיין ייִדן,
ווי גאָרנישט געשען דאָרטן ווי.